

Agnieszka Dragan

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

agnieszka_dragan@wp.pl

Koncepcja jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej na przykładzie rozporządzenia o identyfikacji elektronicznej

The Concept of Single European Digital Area on the Example of Regulation of Electronic Identification

STRESZCZENIE

W dobie globalizacji i konkurencji Unia Europejska od wielu lat stara się nie pozostawać w tyle za światowymi potęgami gospodarczymi, w tym w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK). Od 2000 r. wprowadza strategie mające przyczynić się do rozwoju gospodarczego. Rosnące zapotrzebowanie na dane powoduje przenikanie wszystkich dziedzin gospodarki elementami cyfrowymi. Aby móc zdalnie, szybko i efektywnie wykorzystywać dobrodziejstwa TIK, należy przede wszystkim stworzyć spójny, wielosektorowy i interoperacyjny model współpracy i regulacji prawnych, jakim ma być w swoich założeniach jednolita europejska przestrzeń cyfrowa (JEPC). Jej tworzenie jest wieloletnim i skomplikowanym procesem, który wymaga głównie homogenicznych i wiążących regulacji prawnych związanych ze współpracą państw na szczeblu instytucjonalnym i krajowym w ramach UE. Głównym elementem wyodrębnionym w ramach jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej jest jednolity rynek cyfrowy. Jest on rezultatem jednego ze strategicznych celów Unii Europejskiej na lata 2010–2020. Jednolity rynek cyfrowy ma za zadanie wspomóc rozwój europejskich przedsiębiorstw na skalę globalną i w konsekwencji zagwarantować Europie utrzymanie roli światowego lidera gospodarki cyfrowej. Znaczącym krokiem w realizacji celów JEPC jest przyjęcie rozporządzenia eIDAS na potrzeby transgranicznego uwierzytelniania. Jest to wiążący akt prawny mający zapewnić pewność i przejrzystość prawa przez identyfikację elektroniczną, która stanowi nowoczesne narzędzie autoryzacji danych w postaci elektronicznej.

Słowa kluczowe: jednolita europejska przestrzeń cyfrowa; jednolita agenda cyfrowa; strategie rozwoju Unii Europejskiej; identyfikacja elektroniczna

WPROWADZENIE

Postępująca integracja Internetu i technologii cyfrowych we wszystkich gałęziach gospodarki i warstwach społeczeństwa zmienia życie prywatne, pracę, biznes oraz funkcjonowanie społeczeństwa. Tempo i rozmiar tych przemian otwierają rozległe możliwości pod względem innowacyjności, pobudzania wzrostu gospodarczego czy tworzenia miejsc pracy. Są również wyzwaniem dla polityki i prawa państw członkowskich oraz wymagają podjęcia skoordynowanych działań na poziomie Unii Europejskiej¹, dlatego – aby jak najbardziej efektywnie wykorzystać potencjał technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) jako priorytetowy obszar współpracy dla wszystkich nowoczesnych, innowacyjnych systemów gospodarczych – zaistniała potrzeba ujednoczenia przestrzeni cyfrowej w całej UE.

Koncepcja TIK obejmuje szeroki zakres technologii, w tym technologię informacyjną (IT), telekomunikację, nadawcze środki przekazu, urządzenia do przetwarzania oraz transmisji dźwięku i obrazu, funkcje sieciowe kontroli czy monitoring. Przez tzw. konwergencję technologiczną doszło do zatarcia się granic między usługami telekomunikacyjnymi, nadawczymi a IT². W związku z tym w ramach Unii zainicjowano działania w obszarze jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej (JEPC). Stanowi ona stosunkowo nową sferę ludzkiej aktywności, kreowaną przez środki komunikacji elektronicznej³ i utrzymywaną przez informatyczne nośniki danych⁴. Określenie „europejska przestrzeń cyfrowa” wskazuje na zakres podmiotowy posługiwania się systemami i sieciami informatycznymi, obejmujący przedsiębiorców, obywateli i organy publiczne należące do państw członkowskich Unii Europejskiej. Natomiast określenie „jednolita przestrzeń” oznacza, że jest ona taka sama dla wszystkich, którzy z niej korzystają, niezależnie od obywatelstwa czy miejsca pobytu na terenie UE. Tytuł wskazuje również na odniesienie do rozporządzenia

¹ Dalej jako: Unia lub UE.

² Szczególnie jest to widoczne na przykładzie smartfonów, tabletów i telewizji hybrydowej. Co więcej, upowszechnienie korzystania z Internetu następuje np. przez możliwość korzystania z treści audiowizualnych na żądanie, łączności internetowej 4G oraz „Internetu przedmiotów”, obejmującego połączone z siecią pojazdy, a także urządzenia i czujniki, które można nosić na sobie.

³ Środki komunikacji elektronicznej – zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U.2013.0.1422) – stanowią „rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności pocztę elektroniczną”.

⁴ Informatyczny nośnik danych, zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U.2014.0.1114), to „materiał lub urządzenie służące do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej”.

o identyfikacji elektronicznej, czyli rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE⁵. Uchwalenie przepisów w zakresie identyfikacji elektronicznej jest jednym z kluczowych działań warunkujących realizację jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej. Ma na celu zapewnienie pewności wymiany także w relacjach transgranicznych. Rzeczywisty stan technologiczny, instytucjonalny i prawny budowanej JEPC wciąż jednak nie odpowiada rysującym się możliwościom, artykułowanym oczekiwaniom czy składanym zapewnieniom, o czym świadczą głównie agendy, komunikaty, strategie, deklaracje i raporty cyklicznie formułowane na szczelbu Komisji Europejskiej oraz Rady i Parlamentu Europejskiego⁶.

Głównym elementem wyodrębnionym w ramach jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej jest jednolity rynek cyfrowy⁷, czyli „przestrzeń, w której zapewniony jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału, a obywatele i przedsiębiorstwa mogą bez przeszkód i na zasadach uczciwej konkurencji uzyskać dostęp do usług online lub je świadczyć”. Jest on rezultatem jednego ze strategicznych celów Unii Europejskiej przyjętych na lata 2010–2020. Jednolity rynek cyfrowy ma za zadanie wspomóc rozwój europejskich przedsiębiorstw na skalę globalną i w konsekwencji zagwarantować Europie utrzymanie prymu światowego lidera gospodarki cyfrowej⁸.

I. STRATEGIA LIZBOŃSKA I ODNOWIONA STRATEGIA LIZBOŃSKA

Pierwotna strategia lizbońska została utworzona w odpowiedzi na problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa, globalizacją i zwiększającą się dysproporcją rozwojową między Stanami Zjednoczonymi czy Japonią a państwami Unii Europejskiej. Stanowiła ona społeczno-gospodarczą agendę rozwoju UE przyjętą w marcu 2000 r. podczas szczytu Rady Europejskiej w Lizbonie, realizowaną

⁵ Dz.U. UE L 257/73 z dnia 28 sierpnia 2014 r., dalej jako: rozporządzenie eIDAS. Akt ten wejdzie w życie 1 lipca 2016 r.

⁶ W tym zakresie istotne znaczenie mają: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Europejska agenda cyfrowa* z dnia 19 maja 2010 r., COM(2010)245 final (dalej jako: EAC lub agenda cyfrowa) czy też Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy* z dnia 6 maja 2015 r., COM(2015)192 final.

⁷ Jednolity rynek cyfrowy, dalej jako: JRC.

⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy*, COM(2015) 192 final, dalej jako: SJRC.

w latach 2000–2005 i 2005–2010. Głównym jej celem było utworzenie na obszarze Europy najbardziej konkurencyjnej i dynamicznie rozwijającej się gospodarki na świecie, która będzie mogła zapewnić zrównoważony wzrost i zaoferować dużą ilość miejsc pracy⁹ (dzięki czemu miało nastąpić zwiększenie do 2010 r. odsetka osób czynnych zawodowo do 70%, a w krótszym terminie planowano osiągnięcie wskaźnika 67% do 2005 r.), większą spójność społeczną, zwiększenie nakładów na badania naukowe i edukację, poszanowanie środowiska naturalnego czy społeczeństwa informacyjnego.

Strategia lizbońska została oparta na trzech filarach: społecznym, ekonomicznym i ekologicznym. Wśród jej priorytetów znalazły się: innowacyjność, liberalizacja, przedsiębiorczość, spójność społeczna i zrównoważony rozwój¹⁰.

Należy zaznaczyć, iż strategia lizbońska zawierała odniesienia także do społeczeństwa informacyjnego, uwzględnianego w strategiach eContent Programme (2001–2004¹¹) czy eEurope¹² (np. w eEurope Action Plan 2002)¹³. Kluczowym elementem planu było propagowanie łączności internetowej, czego efektem było dwukrotne zwiększenie dostępności Internetu dla gospodarstw domowych. Z kolei kraje przystępujące do UE w 2004 r. przyjęły plan eEurope+ 2003¹⁴, dzięki któremu miały aktywnie włączyć się do realizacji priorytetów eEurope¹⁵.

W 2004 r. nastąpił przegląd realizacji postanowień strategii lizbońskiej (odnowiona strategia lizbońska). W raporcie Wima Koka – Sprawozdaniu Wysokiego Szczebla wskazano kluczowe czynniki wpływające na niską efektywność działań, między innymi są to: rozległy wachlarz priorytetów, nieefektywny mechanizm zarządzania, przesadna liczba biurokratycznych procedur sprawozdaw-

⁹ *Strategia lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje*, red. E. Okoń-Horodyńska, K. Piech, Warszawa 2005, s. 9–10.

¹⁰ D. Magierek, *Polityka społeczna w Strategii Lizbońskiej*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, red. R. Gabryszak, D. Magierek, Warszawa 2011, s. 161–162.

¹¹ Council Decision 2001/48/EC of 22 December 2000 adopting a multiannual Community programme to stimulate the development and use of European digital content on the global networks and to promote linguistic diversity in the information society.

¹² Działania w ramach eEurope zostały zainicjowane przez Communication of 8 December 1999 on a Commission initiative for the special European Council of Lisbon, 23 and 24 March 2000 – eEurope – An information society for all [COM(1999) 687 final – not published in the Official Journal].

¹³ Commission Communication of 13 March 2001 on eEurope 2002: Impact and Priorities A communication to the Spring European Council in Stockholm, 23–24 March 2001 [COM(2001) 140 final – not published in the Official Journal].

¹⁴ Communication of 28 May 2002 from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – the eEurope 2005 action plan: an information society for everyone [COM(2002) 263 final – not published in the Official Journal].

¹⁵ G. Piwnicki, *Unia Europejska na początku XXI wieku. Perspektywy polityczne, ekonomiczne i militarne – wybrane problemy*, [w:] *Przyszłość Unii Europejskiej. Aspekty polityczne, ekonomiczne i cywilizacyjne*, red. M.J. Malinowski, S. Musiał, Gdańsk 2009, s. 14.

cych, niski poziom współdziałania pomiędzy państwami członkowskimi, zbyt małe nakłady finansowe na realizację priorytetów unijnych¹⁶. W 2005 r. Komisja Europejska przeprowadziła rewizję, a następnie wprowadziła zmiany w strategii z 2000 r.¹⁷ Reorganizacja objęła trzy płaszczyzny: zapewnienie realizacji, skuteczne zarządzanie oraz redefinicję kierunków interwencji. Za priorytety odnowionego planu (zwanego też strategią na rzecz wzrostu i zatrudnienia) uznano:

- stworzenie atrakcyjnych miejsc do inwestowania i pracy (między innymi przez: rozszerzenie i pogłębienie unijnego rynku, usprawnienie prawodawstwa europejskiego i krajowego, utworzenie otwartych i konkurencyjnych rynków w Europie i poza nią, rozszerzenie i poprawę infrastruktury europejskiej),
- wiedzę i innowacje na rzecz wzrostu gospodarczego (między innymi: zwiększenie nakładów na prace badawcze i rozwojowe, pobudzanie innowacji, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej, zrównoważone wykorzystanie zasobów),
- tworzenie nowych, lepszych miejsc pracy (między innymi: zwiększenie aktywności zawodowej, reorganizacja systemów zabezpieczeń socjalnych, dostosowanie zdolności do wymagań rynkowych).

W raporcie Komisja podkreśliła potrzebę intensyfikacji promowania innowacji ekologicznych, czyli wdrożenia regulacji prawnych redukujących emisję gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych i stworzenia wewnętrznego rynku energii elektrycznej zarówno przez organy unijne, jak i państwa członkowskie. Następną perspektywą finansowa na lata 2007–2013 miała zawierać priorytety odnowionej strategii lizbońskiej. Co więcej, promowano również inicjatywę eContentplus (2005–2008¹⁸), promującą przejście do gospodarki cyfrowej opartej na wiedzy, która miała stanowić siłę napędową dla wzrostu, konkurencyjności i zatrudnienia, czy też i2010¹⁹ jako dążenie Unii Europejskiej do budowy społeczeństwa informacyjnego jako kluczowego celu dla rozwoju politycznego, społecznego czy gospodarczego²⁰.

¹⁶ *Strategia lizbońska a możliwości...*, s. 33–36.

¹⁷ Komunikat na Wiosenny Szczyt Rady Europejskiej – Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – Nowy początek strategii lizbońskiej – Komunikat przewodniczącego Barroso w porozumieniu z wiceprzewodniczącym Verheugenem z dnia 2 lutego 2005 r., COM(2005) 24 końcowy.

¹⁸ Decision No. 456/2005/EC of the European Parliament and of the Council of 9 March 2005 establishing a multiannual Community programme to make digital content in Europe more accessible, usable and exploitable.

¹⁹ Communication from the Commission of 1 June 2005 to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions entitled “i2010 – A European Information Society for growth and employment” [COM(2005) 229 final – not published in the Official Journal].

²⁰ R. Tadeusiewicz, *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji*

Konsekwencją redefinicji priorytetów strategii lizbońskiej było wdrożenie w 2005 r. Zintegrowanych Wytycznych na rzecz wzrostu i zatrudnienia na lata 2005–2008²¹. Na ich mocy kraje członkowskie UE zostały zobowiązane do opracowania Krajowych Programów Reform (KPR) będących wyrazem „unarodowienia” strategii na rzecz wzrostu i zatrudnienia.

Wytyczne te zobowiązały także Komisję Europejską do przygotowania Strategicznych Wytycznych w perspektywie lat 2007–2013. Stanowiły one fundament dla opracowania przez państwa członkowskie krajowych dokumentów (tzw. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia – NSRO) oraz programów operacyjnych²².

Niestety, założenia strategii lizbońskiej nie zostały osiągnięte. Pierwotna strategia stała się programem nadmiernie skomplikowanym, obejmującym różnorodne cele i działania, z niesprecyzowanym podziałem odpowiedzialności, zadań i brakiem ścisłej współpracy pomiędzy UE a państwami członkowskimi. Istotny wpływ miał także kryzys gospodarczy²³. Główne założenia (takie jak 70-procentowa stopa zatrudnienia, przeznaczenie 3% PKB na badania i rozwój oraz skuteczna walka z ubóstwem) nie zostały osiągnięte, ale skutki strategii lizbońskiej dla UE określa się jako pozytywne²⁴. Nie uzyskano poza tym oczekiwanego poziomu wzrostu produktywności krajów najbardziej uprzemysłowionych, a całkowite wydatki na badania i rozwój w UE wyrażone jako procent PKB wykazały wzrost jedynie marginalny (z 1,82% w 2000 r. do 1,9% w 2008 r.)²⁵.

Mimo braku osiągnięcia kluczowych założeń strategii lizbońskiej i odnowionej strategii lizbońskiej należy jednak podkreślić, iż przyczyniły się one do wzmoczonego prawodawstwa unijnego np. w zakresie edukacji²⁶.

cywilizacyjnych, [w:] *Spoleczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, red. L.H. Haber, M. Niezgodna, Kraków 2006, s. 32–33.

²¹ Decyzja Rady z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (Dz.U. UE L 205/21) oraz Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej Państw Członkowskich i Wspólnoty (2005–2008) (Dz.U. UE L 205/28). Istotny w tym zakresie jest także Komunikat Komisji *Wzrost i zatrudnienie – zintegrowane wytyczne na lata 2005–2008*, COM(2005) 141 końcowy z dnia 12 kwietnia 2005 r.

²² *Strategia lizbońska i odnowiona strategia lizbońska*, <http://uniaieuropejska.org/strategia-lizbońska> [data dostępu: 15.01.2016].

²³ W 2009 r. PKB spadł o 4%. Stopa bezrobocia zbliżała się do 10%. Finanse publiczne znajdowały się w złej kondycji, deficyt publiczny osiągnął 7% PKB, a poziom zadłużenia wzrósł o 20 punktów procentowych w latach 2008–2010, co zniweczyło wysiłek 20 lat konsolidacji.

²⁴ W 2008 r. stopa zatrudnienia w UE osiągnęła 66% (co oznacza wzrost z poziomu 62% w 2000 r.), zanim ponownie spadła w wyniku postępującego kryzysu.

²⁵ Dokument roboczy Służb Komisji, *Ocena strategii lizbońskiej*, SEK(2010) 114 wersja ostateczna z dnia 2 lutego 2010 r., s. 2–5.

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 452/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. dotyczące tworzenia i rozwoju statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 145/227).

II. STRATEGIA EUROPA 2020

W następstwie niepowodzenia strategii na lata 2000–2010 Rada Europejska w 2010 r. przyjęła strategię Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia nazwaną Strategią Europa 2020²⁷. Jej celem jest rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu (obecnie kraje UE stopniowo z niego wychodzą) i sprostanie globalnym zagrożeniom, takim jak np. zmiany klimatu, niż demograficzny czy wzrost roli i wykorzystanie potencjału krajów rozwijających się. Ma również zreformować europejski model wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki do inteligentnego i zrównoważonego wzrostu społecznego²⁸. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy priorytety:

- rozwój inteligentny (*smart growth*): rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony (*sustainable growth*): wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (*inclusive growth*): wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dla realizacji agendy Komisja wyznaczyła takie cele strategiczne, jak:

- uzyskanie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat na poziomie 75%,
- przeznaczenie wkładu finansowego na inwestycje w badania i rozwój w wysokości 3% PKB Unii,
- osiągnięcie celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (przez ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lata z wyższym wykształceniem,
- zmniejszenie o 20 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem²⁹.

Co więcej, Strategia Europa 2020 promuje również koncepcję *flexicurity* w procesie transformacji rynku pracy, czyli poszukiwanie rozwiązań korzystnych dla potrzeb pracodawcy i pracownika. Dotyczy ona wprowadzenia elastycznych rozwiązań rynku pracy, w tym zarządzania personelem przy jednoczesnym za-

²⁷ Komunikat Komisji *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* z dnia 3 marca 2010 r., COM(2010) 2020 wersja ostateczna, dalej jako: Strategia Europa 2020.

²⁸ Z. Werra, *Nowa strategia Unii Europejskiej Europa 2020*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, s. 188.

²⁹ Strategia Europa 2020, s. 5.

bezpieczeniu socjalnym. Działania w ramach koncepcji *flexicurity* mają przyczynić się do zwiększenia swobody zatrudnienia, rozwoju zawodowego pracowników, aktywizacji zawodowej pracowników, wzrostu gospodarczego i przepływu wiedzy³⁰.

Cele strategiczne wyznaczają ogólną kondycję Unii Europejskiej w 2020 r. pod względem najważniejszych parametrów. Wytyczne te są przenoszone na cele krajowe³¹ przez Krajowe Programy Reform (KPR), tak by każde państwo członkowskie mogło weryfikować swoje postępy w ich realizacji. Są to wspólne cele, które będą realizowane za pomocą różnorodnych działań podejmowanych zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i przez UE. Są one ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się dopełniają, np. przez zwiększony nakład na badania, rozwój i innowacje w gospodarce, co w połączeniu z efektywniejszym wykorzystywaniem środków przyczyni się do podniesienia konkurencyjności Unii i do tworzenia nowych miejsc pracy³². W kwietniu 2011 r. państwa członkowskie opracowały i przekazały pierwsze Krajowe Programy Reform, w których sprecyzowano krajowe cele Strategii Europa 2020 oraz zaprezentowano reformy w aspekcie inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 zawiera siedem tzw. inicjatyw przewodnich dla wzmocnienia skuteczności działań w ramach każdego z priorytetów, w oparciu o które Unia Europejska i władze krajów członkowskich będą wzajemnie uzupełniać swoje działania. Są to:

1. „Unia innowacji” – ma na celu poprawę warunków ramowych i dostęp do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, a te z kolei przyczyniały się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.
2. „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz intensyfikacji wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy.
3. „Europejska agenda cyfrowa” – program na rzecz wprowadzania szybkiego Internetu i ułatwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.
4. „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od eksploatawania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, reorganizację transportu oraz popularyzowanie efektywności energetycznej.

³⁰ *Ibidem*, s. 203–204.

³¹ Szerzej o przełożeniu celów Strategii Europa 2020 na cele Polski zob. Dokument roboczy służb Komisji, *Sprawozdanie krajowe – Polska 2015 r.*, COM(2015) 85 final z dnia 26 lutego 2015 r.

³² *Cele Europy 2020*, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_pl.htm [data dostępu: 22.02.2016].

5. „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu oraz wzmacniania rozbudowy silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, konkurencyjnej na rynkach światowych.
6. „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – jego celem jest modernizacja rynków pracy i wzmocnienie statusu obywateli przez promocję inicjatyw uczenia się przez całe życie w celu podniesienia współczynnika aktywności zawodowej i właściwego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy za pomocą mobilności siły roboczej.
7. „Europejski program walki z ubóstwem” – program na rzecz zagwarantowania spójności społecznej i terytorialnej, aby udostępnić korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz by osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i angażować się w życie społeczeństwa³³.

Realizacja i monitorowanie Strategii Europa 2020 odbywa się w ramach europejskiego semestru, rocznego cyklu koordynacji polityki gospodarczej i budżetowej na poziomie Unii Europejskiej. W marcu 2014 r. Komisja opublikowała komunikat zawierający podsumowanie Strategii Europa 2020. W maju 2014 r. otwarto konsultacje społeczne dotyczące regularnego przeglądu Strategii Europa 2020³⁴. Na ich podstawie wiadomo już teraz, że Unia nie osiągnie celów założonych w Strategii Europa 2020. Można stwierdzić, iż wynika to głównie ze zbyt wygórowanych aspiracji Unii Europejskiej, która dąży do uzyskania prymu najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie przy jednoczesnej nieproporcjonalności sił i środków wdrażanych w realizację tego celu, biurokratyzmie, widocznym braku jedności wśród krajów członkowskich lub niskiej aktywności legislacyjnej instytucji unijnych.

III. STAN OBECNY

Niestety, w traktatach ani innych wiążących aktach prawodawczych nie przewidziano żadnych szczegółowych przepisów dotyczących technologii informacyjno-komunikacyjnej i jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej. Parlament Europejski wskazuje umocowanie jednolitego rynku cyfrowego w art. 4 ust. 2a, art. 26, 27, 114 i 115 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej³⁵ (TFUE)³⁶. Nie są to jednak przepisy regulujące funkcjonowanie JRC, tylko samego ryn-

³³ Strategia Europa 2020, s. 5–6.

³⁴ *Europa 2020*, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_pl.htm [data dostępu: 15.01.2016].

³⁵ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), C 326/47 z dnia 26 października 2012 r.

³⁶ *Jednolity rynek cyfrowy*, www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.4.html [data dostępu: 22.02.2016].

ku wewnętrznego czy kompetencji państw członkowskich w tym zakresie. UE może natomiast podejmować odpowiednie działania w ramach polityki sektorowej i horyzontalnej, np. w ramach polityki przemysłowej (art. 173 TFUE), polityki w dziedzinie konkurencji (art. 101–109 TFUE), polityki handlowej (art. 206 i 207 TFUE), sieci transeuropejskich (art. 170–172 TFUE), badań i rozwoju technologicznego czy przestrzeni kosmicznej (art. 179–190 TFUE), zbliżania ustawodawstw (art. 114 TFUE), swobodnego przepływu towarów (art. 28, 30, 34–35 TFUE), swobodnego przepływu osób, usług i kapitału (art. 45–66 TFUE), edukacji, kształcenia zawodowego, młodzieży i sportu (art. 165–166 TFUE) oraz kultury (art. 167 TFUE). Wszystkie te przepisy stanowią podstawowe elementy cyfrowej Europy³⁷.

Obecnie bardzo niezadowolający stan odnoszący się do budowy jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej przedstawiają: europejska agenda cyfrowa, strategia jednolitego rynku cyfrowego oraz komunikat „Europa 2020”, które są w znacznej mierze powtórzeniami dokumentów wcześniejszych, tj. strategii lizbońskiej i odnowionej strategii lizbońskiej.

Głównym celem agendy cyfrowej jest osiągnięcie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego w oparciu o szybki i bardzo szybki Internet oraz interoperacyjne aplikacje. Celem programu jest narysowanie drogi pozwalającej na maksymalne wykorzystanie ekonomicznego i społecznego potencjału TIK, w szczególności Internetu, który stanowi ważny środek działalności gospodarczej i społecznej – służy on pracy, zabawie, komunikacji i pozwala na swobodne wyrażanie poglądów. Sukces agendy ma spowodować wzrost innowacyjności, wzrost gospodarczy i poprawę codziennego życia obywateli i przedsiębiorstw³⁸.

Przeprowadzenie „rewolucji cyfrowej” w ramach Unii ogranicza wiele barier. Wśród nich możemy wyróżnić:

- podzielony rynek cyfrowy (np. przez różnorodność krajowych rynków internetowych, brak jednolitego i spójnego podejścia do tej kwestii w ramach UE, blokowanie geograficzne),
- brak interoperacyjności (np. przez braki w dziedzinach ustalania norm, zamówień publicznych i koordynacji między organami publicznymi),
- wzrost cyberprzestępczości i ryzyko związane z niskim poziomem zaufania do sieci (dotyczy to np. wykorzystywania dzieci, kradzieży tożsamości czy ataków cybernetycznych, ale też niedoboru jednolitych i szybkich mechanizmów ochrony danych osobowych, słabego uregulowania retencji danych osobowych),

³⁷ *Europejska Agenda Cyfrowa*, www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftu-Id=FTU_5.9.3.html [data dostępu: 16.01.2016].

³⁸ EAC, s. 2.

- deficyt inwestycji w sieci (wiąże się z ograniczeniem dostępu do Internetu szerokopasmowego i zwiększeniem szybkości połączeń z wykorzystaniem technologii stacjonarnych i bezprzewodowych w różnych krajach UE, a także z utrudnieniami w inwestowanie w nowe, bardzo szybkie, otwarte i konkurencyjne sieci internetowe),
- niewystarczające nakłady na badania i innowacje (np. zbyt niski poziom promocji i finansowania innowacyjnych technologii),
- deficyt umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych (między innymi brak profesjonalnych umiejętności informacyjno-komunikacyjnych, wykorzystywanie technologii cyfrowych tylko przez część społeczeństwa, zbyt niski poziom uczenia się przez całe życie umiejętności cyfrowych),
- zbyt niski poziom wykorzystania możliwości w zakresie sprostania wyzwaniom społecznym (dysproporcja między eksploatacją zasobów TIK a takimi wyzwaniami społecznymi, jak: zmiany klimatu, zależność energetyczna, starzejące się społeczeństwo europejskie i wzrastające koszty opieki zdrowotnej, wdrożenie skuteczniejszych usług użyteczności publicznej i integracji osób niepełnosprawnych, cyfryzacja europejskiego dziedzictwa kulturowego)³⁹.

Obszary działań agendy cyfrowej obejmują:

- dynamiczny jednolity rynek cyfrowy,
- interoperacyjność i normy,
- zaufanie i bezpieczeństwo,
- szybki i bardzo szybki dostęp do Internetu,
- badania i innowacje,
- zwiększenie umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych i włączenia społecznego,
- korzyści z TIK dla społeczeństwa UE.

Strategia jednolitego rynku cyfrowego w swoich założeniach ma się opierać na trzech filarach. Są to:

1. Lepszy dostęp konsumentów i przedsiębiorstw do towarów i usług w Internecie w całej Europie.
2. Kreowanie odpowiednich warunków do rozwoju sieci i usług cyfrowych.
3. Maksymalizacja wzrostu gospodarczego wytwarzanego przez europejską gospodarkę cyfrową.

W ramach pierwszego filaru mają zostać wprowadzone szczegółowe regulacje dotyczące: transgranicznego handlu elektronicznego⁴⁰, transgranicznych usług

³⁹ *Ibidem*, s. 2–4.

⁴⁰ Konsumentom w UE mogłoby co roku zaoszczędzić 11,7 mld EUR, mając w Internecie dostęp do pełnej gamy produktów i usług oferowanych w Unii. 61% konsumentów ma zaufanie do firm prowadzących sprzedaż w Internecie, jeżeli mają one siedzibę w tym samym państwie członkow-

doręczania paczek⁴¹, przeciwdziałania nieuzasadnionemu blokowaniu geograficznemu⁴², nowych ram prawa autorskiego⁴³, przepisów zmniejszających obciążenia i przeszkody związane z podatkiem VAT przy sprzedaży ponad granicami⁴⁴.

Następny filar zakłada rewizję przepisów telekomunikacyjnych i medialnych, wprowadzenie regulacji dla platform (w tym internetowych) i pośredników czy zwalczanie nielegalnych treści w Internecie oraz przetwarzanie danych osobowych⁴⁵.

Trzeci filar wprowadza szczegółowe regulacje dotyczące: „swobodnego przepływu danych” (czyli dużych zbiorów danych⁴⁶, przetwarzania w chmurze i Internecie przedmiotów), zwiększenia konkurencyjności dzięki interoperacyjności i normalizacji, cyfrowego społeczeństwa sprzyjającego włączeniu społecznemu (w tym umiejętności i wiedzy cyfrowej czy e-administracji).

Zarówno bariery, obszary, jak i filary jednolitego europejskiego obszaru cyfrowego wskazują podział na sektor gospodarczy, administracyjny i społeczny. Zasięg JEPC obejmuje sektor komercyjny, rządowy i pozarządowy. Na jego zakres składa się: gospodarka jako gospodarka cyfrowa (w tym e-biznes, e-bankowość, e-handel), administracja jako administracja elektroniczna (e-urząd, e-sąd, e-demokracja), społeczeństwo jako społeczeństwo informacyjne (e-learning, e-zdrowie, e-kultura). Poza obszarem zainteresowań pozostają szczegółowe rozwiązania sprzętowe, programowe i sieciowe, implementowane w celu udostępniania cyfrowych zasobów i usług sieciowych. Kluczowym obszarem zaintere-

skim, zaś tylko 38% ma zaufanie do sprzedawców internetowych z innych państw członkowskich unijnych. Jedynie 7% małych i średnich przedsiębiorstw w Unii prowadzi sprzedaż transgraniczną.

⁴¹ 62% przedsiębiorstw, które obecnie jeszcze nie prowadzą sprzedaży w Internecie, lecz próbują rozpocząć taką działalność, twierdzi, że problemem są dla nich wysokie koszty dostaw. Wynika to z faktu, iż opłaty za transgraniczne doręczanie paczek pobierane przez krajowych operatorów pocztowych są od dwóch do pięciu razy wyższe niż ceny doręczenia w kraju.

⁴² 74% skarg konsumentów składanych do Sieci Europejskich Centrów Konsumentkich dotyczy różnic cen lub innego rodzaju dyskryminacji geograficznej mającej związek z transgranicznymi zakupami w Internecie.

⁴³ Dla 45% przedsiębiorstw, które chciałyby sprzedawać usługi cyfrowe w Internecie osobom prywatnym, problemem są ograniczenia wynikające z praw autorskich, uniemożliwiające im sprzedaż za granicę. Mniej niż 4% wszystkich filmów wideo na żądanie w UE jest dostępnych w obrocie transgranicznym.

⁴⁴ Roczne koszty przestrzegania przepisów dotyczących VAT przez przedsiębiorstwo z UE, chcące prowadzić sprzedaż transgraniczną, wynoszą co najmniej 5 000 EUR na każdy kraj członkowski, w którym firma ma klientów. Przedsiębiorstwa unijne są zagrożone znacznymi zakłóceniami spowodowanymi towarami zwolnionymi z VAT, dostarczonymi przez firmy spoza UE. Nieprawidłowości te zmniejszają obroty unijnych przedsiębiorstw o kwotę sięgającą 4,5 mld EUR rocznie.

⁴⁵ Niestety, tylko 22% Europejczyków ma pełne zaufanie do takich firm, jak wyszukiwarki internetowe, serwisy społecznościowe i usługi poczty elektronicznej. Istotne jest również, iż 72% użytkowników Internetu jest niezadowolonych z tego, że są nakłaniani do podawania w Internecie zbyt wielu danych osobowych.

⁴⁶ Sektor dużych zbiorów danych rośnie aż o 40% rocznie, siedmiokrotnie szybciej niż rynek informatyczny.

sowań są natomiast portale i aplikacje przeznaczone dla podmiotów publicznych, prawnych i obywateli.

Z kolei na zakres regulacji jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej składa się harmonizacja przepisów prawa kontraktowego, handlowego, konsumenckiego, administracyjnego, autorskiego, patentowego, telekomunikacyjnego, podatkowego, bankowego, prasowego i karnego, podejmowana przez organy Unii Europejskiej oraz organy krajowe. Widoczne są już pierwsze osiągnięcia prawodawcze, między innymi w zakresie identyfikacji elektronicznej, telekomunikacji⁴⁷, zamówień publicznych⁴⁸, praw autorskich⁴⁹, utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA)⁵⁰, nadużyć na rynku⁵¹, inteligentnej i zrównoważonej gospodarki⁵² czy edukacji⁵³.

⁴⁷ W tym zakresie wydano rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 531/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (wersja przekształcona) (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 172/10 z dnia 30 czerwca 2012 r.) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 283/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących sieci transeuropejskich w dziedzinie infrastruktury telekomunikacyjnej, uchylające decyzję nr 1336/97/WE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 86/14 z dnia 21 marca 2014 r.).

⁴⁸ Znaczenie w zakresie zamówień publicznych mają: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 94/65 z dnia 28 marca 2014 r.) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/55/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie fakturowania elektronicznego w zamówieniach publicznych (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 133/1 z dnia 6 maja 2014).

⁴⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 84/72 z dnia 20 marca 2014 r.).

⁵⁰ Agencja powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa sieci i informacji, lepszej ochrony prywatności i danych osobowych oraz do rozwijania i promowania kultury bezpieczeństwa sieci i informacji na rzecz obywateli, konsumentów, przedsiębiorstw i organizacji z sektora publicznego w Unii, wspierając tym samym prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Agencja jest następcą ENISA, ustanowionej na mocy rozporządzenia (WE) nr 460/2004 i powołanej rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 526/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA), uchylającym rozporządzenie (WE) nr 460/2004 (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 165/41 z dnia 18 czerwca 2013 r.).

⁵¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku), uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 173/1).

⁵² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1295/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2014–2020) i uchylające decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 347/221 z dnia 12 czerwca 2014 r.).

⁵³ Istotne w tym zakresie jest, po pierwsze, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady

Kluczowa dla funkcjonowania jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej wydaje się być nowelizacja transakcji elektronicznych. Rozporządzenie eIDAS jest swoistą kontynuacją dyrektywy 1999/93/WE, choć jego zakres przedmiotowy jest znacznie szerszy. Nowa regulacja odnosi się jednak nie tylko do podpisów elektronicznych i ich infrastruktury, ale również do identyfikacji elektronicznej (w tym jej systemów) i rozszerzonego wachlarza usług zaufania. Rozporządzenie eIDAS ma na celu zapewnienie odpowiedniego funkcjonowania rynku wewnętrznego UE, gwarancję właściwego poziomu bezpieczeństwa środków identyfikacji elektronicznej i usług zaufania. Akt ten normuje warunki uznawania przez kraje członkowskie środków identyfikacji elektronicznej w odniesieniu do osób fizycznych i prawnych objętych notyfikowanym systemem identyfikacji elektronicznej innego państwa. Co więcej, reguluje także przepisy odnoszące się do usług zaufania (głównie transakcji elektronicznych) i wyznacza ramy prawne dotyczące podpisów elektronicznych, pieczęci elektronicznych, elektronicznych znaczników czasu, usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego i usług rejestrowanego uwierzytelniania witryn internetowych⁵⁴.

W rozporządzeniu tym podkreślono rolę zaufania do środowiska online jako istotnego aspektu dla rozwoju społeczeństwa społecznego i gospodarczego. Celem tego aktu prawnego jest harmonizacja rynku wewnętrznego na podstawie identyfikacji elektronicznej, usług zaufania i podpisów elektronicznych przy jednoczesnym zwiększeniu zaufania do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym UE. Wyznaczone zamierzenia należy realizować przez bezpieczną kooperację elektroniczną pomiędzy przedsiębiorstwami, obywatelami i organami publicznymi, co ma się przyczynić do podniesienia skuteczności publicznych i prywatnych usług internetowych, e-biznesu czy handlu elektronicznego w Unii Europejskiej. W konsekwencji ma to ułatwić korzystanie z usług internetowych o charakterze transgranicznym. Inne działania wskazane w rozporządzeniu to przede wszystkim: zniesienie barier w transgranicznym stosowaniu środków identyfikacji elektronicznej i usług zaufania wykorzystywanych w krajach UE⁵⁵ w celu uwierzytelniania, zagwarantowanie bezpiecznej identyfikacji elektronicznej i uwierzytelniania w związku z dostępem do transgranicznych usług online świadczonych przez państwa członkowskie, wprowadzenie warunków dla stworzenia identyfi-

(UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 347/50 z dnia 20 grudnia 2013 r.). Po drugie, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. UE L 347/81 z dnia 20 grudnia 2013 r.).

⁵⁴ Art. 1 rozporządzenia eIDAS.

⁵⁵ Art. 2 pkt 1 rozporządzenia eIDAS.

kacji elektronicznej, zagwarantowanie odpowiednich poziomów bezpieczeństwa dla systemów i środków identyfikacji elektronicznej, redukcja problemów interoperacyjności czy przeciwdziałanie cyberprzestępczości.

Rozporządzenie eIDAS w porównaniu z dyrektywą 1999/93/WE wprowadza również nowe pojęcia (oprócz identyfikacji elektronicznej), np. środek identyfikacji elektronicznej, usługi zaufania, usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego, dokument elektroniczny, walidacja⁵⁶. W nowym rozporządzeniu wprowadzono także nowe pojęcie „podpis kwalifikowany”, czyli zaawansowany podpis elektroniczny składany za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania podpisu elektronicznego, opierającego się na kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego⁵⁷. W odniesieniu do tego w art. 25 ust. 2 została zawarta zasada równoważności podpisów, zgodnie z którą kwalifikowany podpis elektroniczny uzyskał skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu. Oznacza to, iż przepis ten odnosi się do podpisów kwalifikowanych podpisów elektronicznych, a nie – jak było do tej pory – do podpisów elektronicznych opartych o kwalifikowany certyfikat i złożonych za pomocą bezpiecznego urządzenia służącego do składania podpisu. Rozporządzenie eIDAS wskazuje, że tylko osoby fizyczne mogą składać podpisy elektroniczne, natomiast osoby prawne mogą używać pieczęci elektronicznej⁵⁸. Istotny wydaje się również nowy zapis odnoszący się do stosowania i rozwoju społeczeństwa nowych technologii w europejskim społeczeństwie cyfrowym, zgodnie z którym do 1 lipca 2020 r. Komisja Europejska dokona przeglądu stosowania rozporządzenia eIDAS, uwzględniając doświadczenie wynikające ze stosowania tego aktu prawnego wraz z sytuacją prawną rynkową i rozwojem technologicznym⁵⁹.

Przy rozporządzeniu eIDAS należy wskazać, iż kluczowym warunkiem realizacji jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej jest implementacja identyfikacji elektronicznej, gdyż informacja jest pewna, jeśli jest autoryzowana. Dzięki uwierzytelnianiu rozporządzenie warunkuje transgraniczność i bezpieczeństwo na rynku europejskim.

Jak dotąd brakuje ważnego, dostosowanego do nowych potrzeb społeczeństwa informatycznego uregulowania w zakresie np. ochrony danych osobowych⁶⁰

⁵⁶ M. Marucha-Jaworska, *Podpisy elektroniczne, biometria, identyfikacja elektroniczna. Elektroniczny obrót prawny w społeczeństwie cyfrowym*, Warszawa 2015, s. 65–68.

⁵⁷ Art. 2 pkt 12 rozporządzenia eIDAS.

⁵⁸ Art. 3 pkt 9 rozporządzenia eIDAS.

⁵⁹ M. Marucha-Jaworska, *op. cit.*, s. 69.

⁶⁰ W zakresie danych osobowych widoczne są pierwsze kroki: 15 grudnia 2015 roku Parlament Europejski, Rada i Komisja osiągnęły porozumienie w sprawie nowych przepisów dotyczących ochrony danych, tworząc nowoczesne i zharmonizowane ramy prawne w zakresie ochrony danych w całej UE. Szerzej na ten temat: *Nowoczesne i zharmonizowane ramy prawne w zakresie ochrony danych w całej UE*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6321_en.htm [data dostępu: 04.03.2016].

lub zapewnienia możliwości transgranicznego przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści⁶¹. Przy tym realizacja celów JEPC jako przestrzeni transakcyjnej, handlowej, płatniczej, podatkowej czy identyfikacyjnej wpisuje się także w wymagające zbadania szersze procesy (np. globalizacji, wirtualizacji, liberalizacji).

IV. „EUROPA 2030”

W 2010 r. opublikowano Sprawozdanie dla Rady Europejskiej, sporządzone przez Grupę Refleksji, dotyczące przyszłości UE do 2030 r. *Projekt Europa 2030. Wyzwania i szanse*⁶², w którym propaguje się wsparcie społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności. Choć jest to model założeń cieszący się szerokim poparciem społecznym⁶³, oparty na idei postulującej wzrost gospodarczy przez rynek realizujący cele społeczne, wnioski w nim zawarte (w odróżnieniu od wcześniejszych strategii) są pesymistyczne dla obywateli Unii. Związane jest to między innymi z: globalnym kryzysem gospodarczym, starzeniem się społeczeństwa, presją obniżania kosztów i płac, niekorzystną zmianą klimatu, wzrastającą zależnością energetyczną, przemieszczaniem się znacznej części światowej produkcji i oszczędności ku Azji, zagrożeniami terrorystycznymi, przestępczością zorganizowaną oraz proliferacją broni masowego rażenia, a nawet brakiem spójności państw w ramach UE. W 2030 r. Unia będzie mniejsza o ok. 18 mln młodych ludzi niż obecnie. Przewiduje się, że tendencja w kolejnych latach będzie się pogarszać, co wiąże się ze wzrostem osób powyżej 65. roku życia. Zakłada się także, że stosunek wszystkich osób niepracujących i osób w wieku produkcyjnym wzrośnie z 49% (2005 r.) do 66% (2030 r.)⁶⁴.

Wśród priorytetów prognozowanych w sprawozdaniu „Europa 2030” znajdują się głoszone w poprzednich agendach założenia, takie jak np.:

- utworzenie nowych miejsc pracy i rozszerzanie uczestnictwa w rynku pracy (w tym głównie dla kobiet i osób starszych ze względu na wydłużenie długości życia i zbyt niski poziom przyrostu demograficznego),
- wspieranie mobilności pracowników na terenie UE,

⁶¹ Komisja Europejska wystosowała w tym zakresie wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zapewnienia możliwości transgranicznego przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści (tekst mający znaczenie dla EOG) z dnia 9 grudnia 2015 r., COM(2015) 627 final.

⁶² *Projekt Europa 2030. Wyzwania i szanse. Sprawozdanie dla Rady Europejskiej sporządzone przez Grupę Refleksji dotyczące przyszłości Unii Europejskiej do 2030 roku*, www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/pl_web.pdf [data dostępu: 20.02.2016], dalej jako: Projekt Europa 2030.

⁶³ Jeśli chodzi o 2010 r., kiedy to opublikowano Projekt Europa 2030.

⁶⁴ D. Magierek, *Kompetencje Unii Europejskiej w zakresie polityki społecznej*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, s. 7.

- wspieranie i finansowanie badań, innowacyjności i nauki⁶⁵,
- gospodarka niskoemisyjna,
- zmniejszenie zewnętrznej unijnej zależności energetycznej⁶⁶, przy jednoczesnym wzroście zapotrzebowania na energię, w tym głównie na paliwa kopalne,
- zapewnienie odpowiedniej koordynacji polityki społecznej i podatkowej,
- konkurencyjna i zrównoważona społeczna gospodarka rynkowa,
- gospodarka oparta na wiedzy.

Oprócz wyżej wymienionych priorytetów wskazano również cele odnoszące się do unijnej polityki migracyjnej w ramach średnio- i długoterminowej strategii ukierunkowanej na wykwalifikowanych imigrantów⁶⁷. Ponadto podkreślono potrzebę zharmonizowania praw przysługujących nielegalnym imigrantom. Przy tym zwrócono uwagę na potrzebę skutecznego i pewnego systemu zarządzania zewnętrznymi granicami UE, z uwzględnieniem skoordynowanego systemu wydawania wiz obywatelom państw trzecich, jak również na utrzymywanie i rozwijanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, co jest związane z ochroną obywateli przed atakami terrorystycznymi i innymi transgranicznymi problemami bezpieczeństwa⁶⁸. Dla zapewnienia odpowiedniego pozio-

⁶⁵ Do 2025 r. pozycję lidera w dziedzinie nauki i techniki – kosztem UE i USA – może zyskać Azja. Szacuje się także, że do tego czasu prawie milion studentów z Chin i Indii będzie się uczyło za granicą. Studenci ci będą następnie powracać do Azji bogaci w talenty i doświadczenie. Studenci z Europy, odwrotnie, stosunkowo rzadko uczą się poza jej terytorium. UE pozostaje w tyle również jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe: wśród 100 najlepszych uczelni świata tylko 27 to uczelnie z UE, podczas gdy 57 – z USA.

⁶⁶ Jeżeli nic nie zostanie zrobione, do 2030 r. sytuację energetyczną w Europie będą charakteryzować rosnący popyt i malejąca podaż. Zależność Europy od kosztownego importu ropy, gazu i węgla z państw trzecich wzrośnie z obecnych 50% do ok. 60%, a paliwa kopalne mogą stanowić do 80% europejskiego koszyka energetycznego.

⁶⁷ Obecnie (od 2015 r.) UE boryka się z problemem nielegalnej migracji i z uchodźcami. W latach 2007–2010, gdy było przygotowywane to sprawozdanie, tak duży problem nie istniał. W Projekcie Europa 2030 zawarto spostrzeżenia, że do 2030 r. – przy nierealnym założeniu, że migracji nie będzie, a przy tym współczynnik uczestnictwa w rynku pracy pozostanie stały – liczba pracujących w UE zmniejszy się o ok. 68 mln. Oczywiście nie wszyscy imigranci stają się gospodarczo aktywni, więc do wypełnienia luki demograficznej potrzebnych będzie netto ok. 100 mln osób. Spostrzeżenie to zostało następnie uznane za nierealistyczne.

⁶⁸ Dotyczy to między innymi: handlu i przemytu ludzi; nielegalnych substancji; prania brudnych pieniędzy; wykorzystywania kobiet i dzieci; klęsk żywiołowych; cyberprzestępczości; piractwa; korupcji. W tym aspekcie zakłada się poprawę systemów wymiany informacji o finansowaniu siatek, szlakach przemytu broni masowego rażenia, powrocie do normalności po atakach terrorystycznych i o długofalowych działaniach prewencyjnych. Postuluje się także: utworzenie jednolitej europejskiej cywilnej grupy rezerwowej specjalnie przeszkolonych jednostek gotowych do szybkiego rozlokowania (wzorowanych na komponencie wojskowym); usunięcie różnic w europejskim systemie azylowym, zwłaszcza dzięki przyjęciu standardowej definicji uchodźcy czy stworzeniu jednolitej polityki wizowej; europejską służbę konsularną.

mu bezpieczeństwa projekt zakłada utworzenie jednolitej europejskiej przestrzeni obronnej⁶⁹.

Ponadto w sprawozdaniu podkreślono między innymi potrzebę unijnego podejścia do rozwijania sektorów i usług opieki zdrowotnej, reformy sprawowania rządów na szczeblu globalnym, systemu „wielopoziomowego sprawowania rządów”⁷⁰ czy opracowanie odrębnego dokumentu administracyjnego, który potwierdzałby obywatelstwo europejskie osób fizycznych⁷¹.

Należy zaznaczyć, iż Projekt Europa 2030 w dalszym ciągu jest jedynie kontynuacją wcześniejszych strategii unijnych, które wymagają „nowoczesnego” prawodawstwa. Nowoczesnego, czyli wybiegającego w przyszłość, dostosowanego do zmieniającego się świata, w tym uwzględniającego daleko idący rozwój w zakresie TIK, bazującego na osiągnięciach np. krajów azjatyckich. Założenia do 2030 r. w większości pokrywają się z postulatami zgłaszanymi we wcześniejszych strategiach dążących do wysokiej konkurencyjności gospodarki unijnej. Możliwe, że wynika to ze świadomości nikłego ich osiągnięcia we wcześniejszych latach, a problemy (jak np. bezrobocie) będą się pogłębiać. Przy tym – ze względu na sytuację w Unii w 2010 r. – nie skupiono się na możliwości kryzysu imigracyjnego, który obecnie zawładnął Europą i na pewno w przyszłości będzie się pogłębiał. Można stwierdzić, iż jest to – obok kwestii walki z terroryzmem – jeden z najpoważniejszych problemów, z jakim przyszło się zmagać państwom członkowskim UE. Dlatego ważne jest wdrażanie możliwie wczesnych środków zapobiegawczych i legislacyjnych, aby przeciwdziałać tak gwałtownemu napływowi imigrantów do Unii, która wręcz zachęca ich do przybywania (np. przez pakiet socjalny). Istotne jest również, aby Unia Europejska przetrwała w obecnym stanie kryzysu związane z aspiracjami niektórych jej krajów członkowskich chcących wystąpić z jej struktur czy związane z solidarnością i jednością państw unijnych w rozwiązywaniu problemów.

PODSUMOWANIE

W dobie globalizacji i konkurencji Unia Europejska od wielu lat stara się nie pozostawać w tyle za światowymi potęgami gospodarczymi, w tym w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnej. Rosnące zapotrzebowanie na dane powoduje przenikanie wszystkich dziedzin gospodarki elementami cyfrowymi. Aby móc zdalnie, szybko i efektywnie wykorzystywać dobrodziejstwa TIK, należy przede wszystkim stworzyć spójny, wielosektorowy i interoperacyjny model

⁶⁹ Projekt Europa 2030, s. 25–39.

⁷⁰ Kompetencje są wykonywane wspólnie na różnych szczeblach władzy, a nie rozdzielane pomiędzy te szczeble.

⁷¹ Projekt Europa 2030, s. 46–47.

współpracy i regulacji prawnych, jakim ma być w swoich założeniach jednolita europejska przestrzeń cyfrowa. Jej tworzenie jest wieloletnim i skomplikowanym procesem, który wymaga przede wszystkim homogenicznych i wiążących regulacji prawnych związanych ze współpracą państw na szczeblu instytucjonalnym i krajowym w ramach UE.

Znaczącym krokiem w realizacji celów JEPC jest przyjęcie rozporządzenia eIDAS na potrzeby transgranicznego uwierzytelniania. Jest to wiążący akt prawny mający zapewnić pewność i przejrzystość prawa przez identyfikację elektroniczną, która stanowi nowoczesne narzędzie autoryzacji danych w postaci elektronicznej.

Obecnie, po ponad pięciu latach od ogłoszenia agendy cyfrowej dla Europy, mamy do czynienia z dalece niezadowalającym stanem w odniesieniu do budowy jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej. Ze względu na potrzebę przyspieszenia i usprawnienia procesu jego tworzenia doktryna, judykatura i praktyka prawna zgłaszają konieczność wprowadzenia zmian, zwłaszcza w dyrektywach UE o ochronie danych osobowych⁷² czy ochronie baz danych⁷³.

Przeprowadzając fragmentaryczną ocenę sytuacji, można stwierdzić, że czynnikiem wzmacniającym tworzenie jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej są aspiracje konsumpcyjne Europejczyków, a najpoważniejszym czynnikiem ograniczającym są ich tożsamości narodowe.

Należy podkreślić, iż realizację jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej umożliwiałoby środowisko społeczne, ekonomiczne, polityczne i kulturowe Europy, którego specyfika i dynamika jednocześnie hamuje i ogranicza albo wspiera i wyzwała tworzenie tej nowej przestrzeni aktywności.

Przyszłość jednolitej europejskiej przestrzeni cyfrowej zależy więc od zrównoważenia różnorodnych czynników. Jeśli natomiast dojdzie do ich homogenizacji przez sztuczne eksponowanie czynnika politycznego, kosztem czynników społecznych, ekonomicznych i kulturowych, projekt na pewno ulegnie stagnacji.

⁷² Chodzi tu o nowelizację dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. UE L 281/31 z dnia 23 listopada 1995 r.) oraz o dyrektywę 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącą przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. UE L 201 z dnia 31 lipca 2002 r.).

⁷³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 96/9/WE z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. UE L 77/20 z dnia 27 marca 1996 r.).

BIBLIOGRAFIA

- Cele Europy 2020*, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_pl.htm [data dostępu: 22.02.2016].
- Commission Communication of 13 March 2001 on eEurope 2002: Impact and Priorities A communication to the Spring European Council in Stockholm, 23–24 March 2001 [COM(2001) 140 final – not published in the Official Journal].
- Communication from the Commission of 1 June 2005 to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions entitled “i2010 – A European Information Society for growth and employment” [COM(2005) 229 final – not published in the Official Journal].
- Communication of 8 December 1999 on a Commission initiative for the special European Council of Lisbon, 23 and 24 March 2000 – eEurope – An information society for all [COM(1999) 687 final – not published in the Official Journal].
- Communication of 28 May 2002 from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – the eEurope 2005 action plan: an information society for everyone [COM(2002) 263 final – not published in the Official Journal].
- Council Decision 2001/48/EC of 22 December 2000 adopting a multiannual Community programme to stimulate the development and use of European digital content on the global networks and to promote linguistic diversity in the information society.
- Decision No. 456/2005/EC of the European Parliament and of the Council of 9 March 2005 establishing a multiannual Community programme to make digital content in Europe more accessible, usable and exploitable.
- Decyzja Rady z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (Dz.U. UE L 205/21).
- Dokument roboczy Służb Komisji, *Ocena strategii lisbońskiej*, SEK(2010) 114 wersja ostateczna z dnia 2 lutego 2010 r.
- Dokument roboczy służb Komisji, *Sprawozdanie krajowe – Polska 2015 r.*, COM(2015) 85 final z dnia 26 lutego 2015 r.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 96/9/WE z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. UE L 77/20 z dnia 27 marca 1996 r.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. UE L 94/65 z dnia 28 marca 2014 r.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym (Dz.U. UE L 84/72 z dnia 20 marca 2014 r.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/55/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie fakturowania elektronicznego w zamówieniach publicznych (Dz.U. UE L 133/1 z dnia 6 maja 2014).
- Europa 2020*, http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_pl.htm [data dostępu: 15.01.2016].
- Europejska Agenda Cyfrowa*, www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.3.html [data dostępu: 16.01.2016].
- Jednolity rynek cyfrowy*, www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.4.html [data dostępu: 22.02.2016].

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Europejska agenda cyfrowa* z dnia 19 maja 2010 r., COM(2010)245 final.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy* z dnia 6 maja 2015 r., COM(2015)192 final.
- Komunikat Komisji *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* z dnia 3 marca 2010 r., COM(2010) 2020 wersja ostateczna.
- Komunikat Komisji *Wzrost i zatrudnienie – zintegrowane wytyczne na lata 2005–2008*, COM(2005) 141 końcowy z dnia 12 kwietnia 2005 r.
- Komunikat na Wiosenny Szczyt Rady Europejskiej – Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – Nowy początek strategii lizbońskiej – Komunikat przewodniczącego Barroso w porozumieniu z wiceprzewodniczącym Verheugenum z dnia 2 lutego 2005 r., COM(2005) 24 końcowy.
- Magierek D., *Kompetencje Unii Europejskiej w zakresie polityki społecznej*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, red. R. Gabryszak, D. Magierek, Warszawa 2011.
- Magierek D., *Polityka społeczna w Strategii Lizbońskiej*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, red. R. Gabryszak, D. Magierek, Warszawa 2011.
- Marucha-Jaworska M., *Podpisy elektroniczne, biometria, identyfikacja elektroniczna. Elektroniczny obrót prawny w społeczeństwie cyfrowym*, Warszawa 2015.
- Nowoczesne i zharmonizowane ramy prawne w zakresie ochrony danych w całej UE*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6321_en.htm [data dostępu: 04.03.2016].
- Piwnicki G., *Unia Europejska na początku XXI wieku. Perspektywy polityczne, ekonomiczne i militarne – wybrane problemy*, [w:] *Przyszłość Unii Europejskiej. Aspekty polityczne, ekonomiczne i cywilizacyjne*, red. M.J. Malinowski, S. Musiał, Gdańsk 2009.
- Projekt Europa 2030. Wyzwania i szanse. Sprawozdanie dla Rady Europejskiej sporządzone przez Grupę Refleksji dotyczące przyszłości Unii Europejskiej do 2030 roku*, www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/pl_web.pdf [data dostępu: 20.02.2016].
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 452/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. dotyczące tworzenia i rozwoju statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie (Dz.U. UE L 145/227).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 531/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (wersja przekształcona) (Dz.U. UE L 172/10 z dnia 30 czerwca 2012 r.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Dz.U. UE L 347/50 z dnia 20 grudnia 2013 r.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Dz.U. UE L 347/81 z dnia 20 grudnia 2013 r.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1295/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2014–2020) i uchylające decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE (Dz.U. UE L 347/221 z dnia 12 czerwca 2014 r.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 283/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących sieci transeuropejskich w dziedzinie infrastruktury telekomunikacyjnej, uchylające decyzję nr 1336/97/WE (Dz.U. UE L 86/14 z dnia 21 marca 2014 r.).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku), uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz.U. UE L 173/1).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. UE L 257/73 z dnia 28 sierpnia 2014 r.).
- Strategia lizbońska*, www.europarl.europa.eu/highlights/pl/1001.html [data dostępu: 16.01.2016].
- Strategia lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje*, red. E. Okoń-Horodyńska, K. Piech, Warszawa 2005.
- Strategia lizbońska i odnowiona strategia lizbońska*, <http://uniaeuropejska.org/strategia-lizbonska> [data dostępu: 15.01.2016].
- Tadeusiewicz R., *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji cywilizacyjnych*, [w:] *Spółczesność informacyjna. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, red. L.H. Haber, M. Niezgodą, Kraków 2006.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), C 326/47 z dnia 26 października 2012 r.
- Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U.2013.0.1422).
- Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U.2014.0.1114).
- Werra Z., *Nowa strategia Unii Europejskiej Europa 2020*, [w:] *Europejska polityka społeczna*, red. R. Gabryszak, D. Magierek, Warszawa 2011.
- Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej Państw Członkowskich i Wspólnoty (2005–2008) (Dz.U. UE L 205/28).

SUMMARY

In the era of globalization and competition, the European Union for many years trying not to fall behind the world's economic powers, including in the field of ICT. Since 2000 EU prepares strategy for its sustainable growth. The growing demand for data will entail to all sectors of the economy by digital elements. However, to be able to do remotely, quickly and effectively use the benefits of ICT must first establish a consistent, multi-sectoral and interoperable model of cooperation and regulation, which will be Single European Digital Area. Its creating is a long and complicated process that requires mainly homogeneous and obligatory legal regulations related to the cooperation countries at the institutional level and national level within the EU. Digital Single Market is one of the most important elements of Single European Digital Area. Its result of strategy aims of European Union from 2010 to 2020. Digital Single Market is helping in European firms development in the World and in consequences to guarantee position global electronic leader for EU. An important step in achieving the objectives Single European Digital Area is adopting a regulation eIDAS, the needs of cross-border authentication. It is legal act that guarantee certainty and clarity law on electronic identification and it is modern tools of authentication of electronic data.

Keywords: Single European Digital Area; Digital Agenda for Europe; electronic identification